

ПРОТИДІЯ ЗЛОЧИННОСТІ ТА БОРОТЬБА З КОРУПЦІЄЮ

УДК [343.98:343.611]:343.43-058.6

DOI: <https://doi.org/10.32631/pb.2020.1.14>

ТЕТЯНА ВІТАЛІВНА БІЛИК,

Харківський національний університет внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0002-5975-7951>,

e-mail: t04754352@gmail.com

СТРУКТУРА КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ВБИВСТВ ЗАРУЧНИКА АБО ВИКРАДЕНОЇ ЛЮДИНИ

У статті висвітлено основні дослідження наукової літератури та практика органів досудового слідства щодо встановлення і розкриття структури елементів криміналістичної характеристики вбивств заручника або викраденої людини. Проаналізовано наукові думки, які розкривають поняття криміналістичної характеристики та її елементи, визначено конкретні елементи криміналістичної характеристики вбивств заручника та викраденої людини.

Ключові слова: криміналістична характеристика, умисне вбивство, заручник, викрадена людина.

Оглядова стаття

Постановка проблеми

Поняття умисного вбивства на законодавчому рівні визначено статтею 115 КК України, згідно з якою вбивство є злочином проти життя особи і являє собою умисне протиправне заподіяння смерті іншій людині. Відповідно до Конституції України людина, її життя і здоров'я є найбільшою суспільною цінністю і ніхто не може бути свавільно позбавлений цієї цінності. Статтею 27 Конституції України закріплено обов'язок держави захищати життя людини. Відповідальність за умисне вбивство заручника або викраденої людини за ч. 3 ст. 115 КК України настає за умови, що потерпілий був заручником чи викраденим і винна особа це усвідомлювала. Відповідно до абз. 2 п. 7 постанови Пленуму ВСУ від 7 лютого 2003 р. № 2 цей вид злочину може бути вчинений тільки з прямим умислом, тобто особа, яка скоїла злочин, усвідомлює, що її дії спрямовані на позбавлення життя заручника або викраденої людини, і в подальшому передбачає настання їх смерті, та керуючись мотивами, пов'язаними зі ст. 146, 147, 349, 444 КК, бажає настання смерті цих осіб.

Наша стаття присвячена саме криміналістичній характеристиці вбивств заручника або викраденої людини, що відрізняється від структури криміналістичної характеристики вбивств наявністю окремих елементів. У зв'язку з цим виникла потреба виокремити структуру елементів криміналістичної характеристики вбивств заручника або викраденої людини.

Стан дослідження проблеми

Теоретичною основою для написання статті стали наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених у галузі криміналістики та кримінального права, зокрема Р. С. Белкіна, О. Н. Колесніченко, Л. А. Сергєєва, В. А. Образцова, А. В. Старушкевича, І. Ф. Герасимова, М. П. Яблокова, Т. А. Паленко, П. В. Берназа, І. Ф. Пантілеєва, В. О. Коновалової, А. І. Кунтія та інших.

Мета і завдання дослідження

Метою статті є визначення поняття і структури криміналістичної характеристики навмисного вбивства заручника або викраденої людини. Задля досягнення означеної мети поставлено такі завдання: 1) проаналізувати існуючі наукові думки щодо особливостей криміналістичної характеристики навмисного вбивства заручника або викраденої людини; 2) розкрити й охарактеризувати особливості криміналістичної характеристики вбивств заручника або викраденої людини; 3) визначити структуру криміналістичної характеристики навмисного вбивства заручника або викраденої людини.

Наукова новизна дослідження

За результатами дослідження було проведено аналіз і визначено структуру криміналістичної характеристики вбивств заручника або викраденої людини.

Виклад основного матеріалу

Пропонуємо розпочати виклад основних положень з аналізу та висвітлення етимологічного змісту поняття «криміналістична характеристика злочину». Термін «криміналістична характеристика злочину» вперше був використаний О. Н. Колесниченко у 1967 р. [1, с. 21]. На початку 70-х років минулого століття Л. А. Сергєєв пропонує розуміти під поняттям криміналістичної характеристики злочинів сукупність взаємопов'язаних чинників, які характеризують особливості способів учинення і слідів відповідних видів злочинів, об'єкта посягань, обставин, які характеризують учасників злочину, та їх злочинні зв'язки, час, місце, умови та обстановку вчинення злочинів [2, с. 4]. Ми можемо помітити, що науковець розглядає зазначену дефініцію в широкому розумінні, що передбачає наявність прийомів щодо використання інших структурних елементів криміналістичної характеристики злочину. На нашу думку, розвиток елементів криміналістичної характеристики злочинів сприяв проведенню науковцями аналізу на основі вивчення судової і слідчої практики та розробленню методичних програм. Науковці поділяють розвиток криміналістичної характеристики злочину на два етапи: перший етап – радянський, другий етап – сучасний. Відомими науковцями радянського етапу розвитку криміналістичної системи були: В. О. Образцов, І. А. Возгрін, С. І. Винокуров, А. П. Басалаєв, В. А. Гуняєв, Р. С. Белкіна. Останній зазначив, що криміналістична характеристика злочину має абстрактне наукове поняття і повинна включати характеристику вихідної інформації, системи даних про спосіб учинення та приховання злочину, типові наслідки його застосування, особу ймовірного злочинця та ймовірні мотиви і мету злочину, особу ймовірної жертви злочину та деякі обставини вчинення злочину (місце, час, обстановку) [3, с. 305]. Із точки зору І. Ф. Герасимова, криміналістична характеристика – це сукупність відомостей про загальні риси, типові ознаки, обставини та інші характерні особливості злочинів певного виду (групи), що мають організаційне й тактичне значення для їх розкриття [4, с. 23]. Поряд із цим В. П. Бахін зазначає, що криміналістичну характеристику злочину необхідно розглядати у двох аспектах: 1) теоретичному; 2) робочому для використання у розслідуванні [5, с. 14]. У цьому розумінні ми погоджуємося з науковцями, що криміналістична характеристика є сукупністю криміналістично значущих елементів, які допомагають найбільш швидко розслідуванню злочинів. На думку Т. В. Авер'янової, Ю. Г. Кору-

хова, Р. С. Белкіна, криміналістична характеристика – це матриця, що «накладається» на конкретний випадок і дозволяє побудувати його вірогідну модель [6, с. 688]. Багато сучасних науковців займалися вивченням структури елементів криміналістичної характеристики злочинів, серед них В. Р. Танасевич, В. А. Образцова, В. К. Гавло, В. Ф. Герасимова. На підставі отриманих даних ними були зроблені висновки, що сприяли удосконаленню та розвитку криміналістичних методів дослідження. Структура сучасної криміналістичної характеристики злочину становить собою систему, що складається з інформації значущих та ефективних дій для розкриття та розслідування різних видів злочинів. Разом із тим вона не є універсальною у зв'язку з тим, що її можливо змінювати залежно від різних типів злочинів. Сучасні науковці-криміналісти пропонують певну структуру криміналістичної характеристики злочинів, що має у своїй основі такі складові елементи: 1) спосіб учинення злочину; 2) спосіб приховування злочину, маскування злочинних дій; 3) типові сліди злочину; 4) характеристика злочинця; 5) характеристика потерпілого; 6) обстановка злочину (місце, час). Із точки зору П. В. Берназ, ці основні елементи криміналістичної характеристики вбивств є обов'язковими, але не остаточними для розслідування будь-якого вбивства [7, с. 35]. Зазначена концепція відповідає криміналістичній характеристиці злочину у вузькому розумінні. На наше переконання, такий підхід недосконалий, адже за вказаних умов не повністю розкривається структура криміналістичної характеристики навмисних убивств заручника або викраденої людини. Структура сучасної криміналістичної характеристики злочинів будується відповідно до чинного законодавства держави (ст. 84 КПК України). На нашу думку, важливим завданням науки є подальше практичне застосування напрацьованих елементів у структурі криміналістичної характеристики злочинів правоохоронцями з метою швидкого розслідування злочинів та встановлення причин і умов, що сприяють їх вчиненню. У зв'язку зі специфікою окремих елементів криміналістичної характеристики вбивств заручника або викраденої людини, а також аналізуючи загальну структуру і властивості цього виду злочину, узагальнюючи погляди вчених та аналізуючи слідчу й судову практику, можливо виділити такі елементи криміналістичної характеристики вбивств заручника або викраденої людини, як: 1) спосіб учинення вбивства (підготовка, учинення, приховування); 2) обстановка та механізм

вчинення вбивства; 3) предмет злочину; 4) ознаки вбивства (слідова картина); 5) криміналістична характеристика злочинця; 6) криміналістична характеристика потерпілого.

Розглянемо вищевикладені основні елементи криміналістичної характеристики вбивств. Першим елементом є спосіб учинення вбивства заручника або викраденої людини. На думку Р. С. Белкіна, спосіб вчинення злочину – це система дій з підготовки, вчинення та приховування злочину, визначених умовами зовнішнього середовища і психофізіологічними властивостями особистості [8, с. 207]. Крім того, А. В. Іщенко, Є. Д. Лук'яничков, Ю. М. Черноус та інші пропонують вважати, що спосіб убивства може вказати на стать злочинця, його фізичний розвиток, спеціальні навички, можливий рід занять, уміння володіти певними видами зброї та прийомами, технічні знання. Наведені характеристики не є вичерпними, проте загалом ми погоджуємося з позиціями вчених. Спосіб учинення злочину орієнтує слідчого на комплекс заходів щодо відшукування слідів та речових доказів, що можуть бути виявлені у процесі розслідування. У той же час спосіб учинення може сприяти встановленню характеру попередніх стосунків потерпілого із злочинцем [9, с. 26]. Науковці виділяють такі способи приготування до вбивства: 1) детальне продумування скоєння вбивства і способу вбивства; 2) збирання інформації про жертву, її місце проживання, розпорядок дня, родинний зв'язок, коло знайомих, характер жертви, звички тощо; 3) продумування та подальше обрання знаряддя вбивства чи іншого способу вбивства; 4) вибір транспорту і маршруту свого руху, за допомогою якого злочинець збирається вчинити злочин та покинути його місце; 5) вибір місця, зручного часу для скоєння вбивства; створення певних умов для скоєння вбивства.

Наступний етап – скоєння вбивства. На думку О. С. Сاینчина, людину можуть позбавити життя шляхом використання вогнепальної та холодної зброї, нанесення тілесних ушкоджень, скидання з висоти, застосування дії високої температури, дії електричного струму, хімічних препаратів, отруєння, утоплення, удушення або використання автомобіля чи іншого виду транспорту, а також іншими способами [10, с. 364–365]. Проаналізувавши слідчу та судову практику, В. Ю. Шепітько, В. А. Журавель, В. О. Коновалова та інші вважають, що останнім етапом у скоєнні злочину є: 1) приховування; 2) інсценування; 3) фальсифікація вбивства. На їхню думку, найбільш традиційними способами приховування вбивств є шту-

чне створення картини злочинної події, а саме: злочинець інсценує вбивство в іншій місцевості, знищує сліди злочину; приховує чи знищує знаряддя і засоби; інсценує вбивство під нещасний випадок чи самогубство; знищує труп або спотворює його [11, с. 30–32]. Ще один вид приховування злочину, це інсценування незлочинної події для приховання вчиненого злочину. Мається на увазі інсценування самогубства, нещасного випадку або дорожньо-транспортної події тощо. Крім того, науковці виділяють ще один вид приховування злочину – це фальсифікація окремих доказів, у результаті чого злочинець спеціально повідомляє неправдиве алібі, залишає сліди третьої особи, документи чи інші сторонні предмети з метою заплутати слідство та відвести підозру щодо неї [12, с. 25–31].

Черговим елементом у структурі криміналістичної характеристики, який необхідно розглянути, є обстановка вчинення вбивства заручника або викраденої людини. На думку В. М. Кудрявцева, місце, час та обстановка вчинення злочину – це сукупність конкретних умов, в яких здійснюється злочинна дія, розвивається об'єктивна сторона і настає злочинний результат [13, с. 39]. О. Н. Колесниченко поєднує одним поняттям обстановку та місце вчинення злочину [1, с. 22]. На наше переконання, такий підхід недосконалий, адже обстановка вчинення злочину не повністю розкривається, а лише у вузькому значенні. На нашу думку, обстановка вчинення вбивства у широкому розумінні – це певна ділянка місцевості у конкретний проміжок часу, де вчиняється за певних умов протизаконне діяння та настають його суспільно небезпечні наслідки. Як правило, злочинець заздалегідь планує та обирає місце і час скоєння злочину, коли потерпілий знаходиться один у будинку, в офісі або в іншому місці, як правило, у вечірній або нічний час.

Подальшим елементом у структурі криміналістичної характеристики навмисного вбивства заручника або викраденої людини є предмет злочину. Зокрема, науковці В. Л. Синчук, А. О. Антошук, М. В. Костенко зазначають, що предмет вбивства є матеріальним та необхідним елементом у структурі криміналістичної характеристики. Автори намагаються індивідуалізувати предмет до типових, назвавши їх матеріальними. Ми частково погоджуємося з ними, оскільки предмет злочину є матеріальний значущий елемент, із приводу якого був скоєний злочин, та несе інформацію про причину вчинення суспільно-небезпечного діяння, це можуть бути грошові кошти, цінні папери,

коштовні вироби, предмети мистецтва, матеріальні цінності. На думку П. П. Андрушка, предметом злочинних посягань можуть бути не тільки матеріальні речі, але й інші явища об'єктивного світу (нематеріалізовані об'єкти – інформація, енергія), які мають зовнішній вияв чи можуть набути його і сприйматись органами відчуття людини. Він зазначає, що предметами злочинів, передбачених окремими статтями КК України, є відповідні об'єкти права інтелектуальної власності, вказані в диспозиціях статей [14, с. 34–35], а Є. В. Лашук визначає, що, крім вищевказаних, предметом злочину можуть бути інформація, тепла та електрична енергія, тканини та кров людини [15, с. 8–9].

Розглянемо наступний елемент у структурі криміналістичної характеристики навмисного вбивства заручника або викраденої людини, а саме ознаки скоєння вбивства, що називають слідовою картиною. На думку М. В. Салтєвського, слідовою картиною злочину необхідно називати єдність матеріальних та ідеальних слідів злочину, під якою він розуміє матеріальну й ідеальну слідову обстановку, що є фактичним носієм доказів про скоєний злочин та особу, яка його вчинила [16, с. 148–151]. На думку науковця, до матеріальних слідів належать: тіло (труп) потерпілого, сліди тілесних ушкоджень, сліди застосування зброї, сліди автотранспортних засобів, електричних механізмів, сліди біологічного походження. Нематеріальними слідами, вважаються свідчення свідків, потерпілих. Ідеальні сліди – це відображення на фото, відео, письмово, свідчення очевидців, які прямо вказують на особу, котра скоїла злочин. Сліди, виявлені на місці події, можуть надати важливі відомості для подальшого збору доказів у справі.

Подальшим елементом структури криміналістичної характеристики навмисного вбивства заручника або викраденої людини є криміналістична характеристика особи злочинця. Особа злочинця у кримінологічній науці, з точки зору А. І. Кунтія, – це людина, яка вчинила злочин внаслідок притаманних їй психологічних особливостей, антигромадських поглядів, становлення до суспільства [17, с. 23]. Ми пропонуємо поділити на три категорії злочинців, які вчинили вбивство заручника або викраденої людини. Зокрема, В. О. Коновалова до першої категорії відносить осіб, які вчинили вбивство на побутовому ґрунті, в результаті сімейних чи інших конфліктів, частіше за все вбивство з необережності. Такі вбивства заздалегідь не планують, заходи щодо приховування самого вбивства, його слідів і знарядь

заподіяння смерті також зазвичай не вживаються. Як свідчить слідча практика, найбільш типовий портрет вбивці на побутовому ґрунті серед очевидних убивств – чоловіки у віці від 18 до 50 років, які вирізняються своїм імпульсивним темпераментом характеру, антигромадською поведінкою, брутальністю, жорстокістю, підвищеною сексуальною збудливістю й неповажним ставленням до жінок, раніше притягалися до кримінальної відповідальності [18, с. 356]. Друга категорія злочинців – це особи, які скоюють вбивство з необережності, як правило, мають розлади психічного здоров'я, частіше чоловічої статі. Іноді серед них трапляються жінки у віці від 18 до 40 років. Частіш за все під час слідства з'ясовується, що вони з дитинства або тривалий строк перебували на огляді у лікаря, мають потребу в лікуванні психічних розладів, алкоголізму або наркоманії. Такі злочинці посягають на життя людини, не маючи конкретного запланованого наміру та розробленого плану. Третя категорія злочинців, на думку О. С. Саїнчина, О. В. Мальцева, О. С. Сотули – так звані професійні вбивці. В останні роки цей вид злочинців поширився внаслідок проведення військових дій на території України. Найбільш типовий портрет найманого вбивці – це чоловік у віці від 25 до 40 років, який має розвинутий інтелектуальний рівень, пройшов спеціальну підготовку та володіє спеціальними здібностями і навичками, займається спортом, стрільбою, постійно тренується і перебуває у формі, має знання в галузі криміналістики, використовує найсучаснішу техніку спостереження і радіозв'язку. Категорія цих злочинців живе під вигаданим ім'ям, має підроблені документи, не має близького кола оточення. Таких злочинців можуть запрошувати з інших країн далекого зарубіжжя чи СНД. Саме такі злочинці вважаються небезпечними, подальше розкриття злочину стає складним, оскільки їм характерна риса не залишати слідів злочину на місці його скоєння [19, с. 478].

Розглянемо такий елемент структури криміналістичної характеристики навмисного вбивства заручника або викраденої людини, як криміналістична характеристика потерпілого. На думку А. І. Кунтія, поняття «жертва» включає в себе не тільки реальних потерпілих, але й потенційних, латентних, а також їх померлих рідних і близьких; осіб, яким шкода завдана безпосередньо чи опосередковано; осіб, яким завдана шкода злочином чи іншими протиправними діями; осіб, які офіційно визнані потерпілими [17, с. 20]. Погоджуємося з думкою науковця, але наведене поняття не є

вичерпним. Особа потерпілого нерідко вказує на особу злочинця, в результаті чого можливо знайти подальший зв'язок між потерпілим і злочинцем, прослідити характер їхніх стосунків та виявити мотиви, які свідчать про вчинений злочин. Тому вивчення особи потерпілого, його даних, особистих якостей, поведінки, у ряді випадків, займаної посади, дозволяє висунути версії щодо вбивці та його мотивів для вчинення злочину. Потерпілими у кримінальних провадженнях щодо вбивств заручника або викраденої людини є чоловіки, жінки і діти.

Пропонуємо розглянути категорії людей, які частіше за інших можуть опинитися жертвами вбивств як заручник або викрадена людина. Так, О. О. Алексеев, В. М. Арешонков, В. М. Атаманчук та інші пропонують відповідну першу категорію – це чоловіки, які мають зухвалу поведінку, вживають алкоголь чи наркотики, раніше притягалися до відповідальності. Вони найчастіше бувають жертвами у так званих безмотивних убивствах. До другої категорії належать особи, які займають керівні посади у бізнесі, політиці, керівники фінансово-кредитних установ, директори великих підприємств, особи, котрі займаються протизаконною діяльністю, а також особи, які конфліктують у ділових відносинах. Мотивами таких злочинів може бути: помста, ревності, поділення сфер впливу, невиконання фінансових та інших зобов'язань, а також корисливі посягання на майно [19, с. 479]. Третя категорія потерпілих – це діти, у тому числі й немовлята, підлітки, а також хворі, які знаходяться в медичних установах, вагітні жінки, люди літнього віку. Причиною вбивств цих осіб можуть бути майнові, хуліганські та дії сексуального характеру, а стосовно літніх та хворих людей – заволодіння їхнім майном. До четвертої категорії можна віднести коло осіб, які пов'язані з охороною матеріальних цінностей, військовослужбовців, держслужбовців. Це можуть бути працівники правоохоронних органів, органів безпеки, служби охорони, сторожі, інкасатори та ін. Для цієї категорії найбільш

частою ситуацією є вбивство потерпілого під час виконання ними службових обов'язків з метою заволодіння майном [9, с. 261].

Висновки

Із викладеного вище виходить, що структура криміналістичної характеристики окремих видів злочинів є науковим поняттям, яке вивчається науковцями. Криміналістична характеристика – це система відомостей про певні види злочинів зі структурою, яка складається із сукупності криміналістично значущих елементів, що допомагають найбільш швидкому розслідуванню злочину. Враховуючи те, що неможливо використовувати універсальну структуру до всіх видів злочинів, необхідно розглядати кожний злочин у більш конкретному розумінні, що надає можливість детальніше розглянути структурну систему та методику розслідування вбивств. Розглядаючи структуру криміналістичної характеристики вбивств заручника або викраденої людини, вивчивши специфіку виконання цього виду злочину, ми виділили такі елементи, які, на нашу думку, є необхідними для застосування і використання на практиці: 1) спосіб учинення вбивства заручника або викраденої людини (підготовка, вчинення, приховування); 2) обстановка та механізм скоєння вбивства заручника або викраденої людини (місце скоєного злочину, а у випадку вбивства заручника або викраденої людини це може бути місце, де був захоплений заручник чи викрадена людина, а також місце, де було скоєно вбивство, наявність предметів, причетних до скоєного злочину); 3) предмет злочину, предмет злочинного посягання, або, як його ще називають, предмет злочинного інтересу; 4) ознаки скоєння вбивства (слідова картина); 5) криміналістична характеристика злочинця (фізичні, соціально-демографічні дані, а також дані про тих, хто замовив злочин чи був посередником убивства); 6) криміналістична характеристика потерпілого (соціальні дані, інформація про займану посаду, місце проживання, зв'язки і стосунки тощо).

Список бібліографічних посилань

1. Колесниченко А. Н. Общие положения методики расследования отдельных видов преступлений: конспект лекций по советской криминалистике. Харьков, 1965. 47 с.
2. Сергеев Л. А. Расследование и предупреждение хищений, совершаемых при производстве строительных работ : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. М., 1966. 16 с.
3. Белкин Р. С. Курс криминалистики : в 3 т. М. : Юристъ, 1997. Т. 3: Криминалистические средства, приемы и рекомендации. 480 с.
4. Герасимов И. Ф. Криминалистическая характеристика преступлений в методике расследования. М. : Юристъ, 1976. 23 с.
5. Бахин В. П. Криминалистическая методика: понятие, сущность и содержание криминалистической тактики : лекция. Киев, 1999. 26 с.
6. Аверьянова Т. В., Белкин Р. С., Корухов Ю. Г., Россинская Е. Р. Криминалистика : учебник / под ред. Р. С. Белкина. М. : Норма, 2001. 990 с.

7. Берназ П. В. Поняття «криміналістична характеристика злочину». *Південноукраїнський правничий часопис*. 2017. № 2. С. 34–38.
8. Белкин Р. С. Тенденции и перспективы развития криминалистики // Социалистическая законность. М., 1983. 225 с.
9. Алексеев О. О., Арешонков В. В., Атаманчук В. М. Криміналістична характеристика вбивств : підручник. Київ : Центр учб. літ., 2013. 543 с.
10. Саїнчин О. С. Аналіз структури криміналістичної характеристики серійних вбивств. *Актуальні проблеми політики*. 2012. Вип. 44. С. 362–366.
11. Шепітько В. Ю., Журавель В. А., Коновалова В. О. Криміналістика : підручник : у 2 т. Харків : Право, 2019. Т. 2. 328 с.
12. Шепітько В. Ю. Особливості криміналістичної характеристики вбивств на замовлення. Київ : Апостіль, 2010. 496 с.
13. Криминология : учебник / под ред. В. Н. Кудрявцева, В. Е. Эминова. М. : Юристъ, 1997. 512 с.
14. Андрушко П. П. Кримінально-правова охорона прав інтелектуальної власності в Україні. Київ : Форум, 2004. 161 с.
15. Лашук Є. В. Предмет злочину в кримінальному праві України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Київ, 2005. 20 с.
16. Салтевський М. В. Криміналістика : підручник : у 2 ч. Харків : Консум ; Основа, 1999. Ч. 1. 416 с.
17. Кунтій А. І. Методика розслідування умисного вбивства, вчиненого в стані сильного душевного хвилювання : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Львів, 2015. 23 с.
18. Коновалова В. О., Шепітько В. Ю. Юридична психологія. Академічний курс : підручник. Київ : Ін Юре, 2004. 421 с.
19. Мальцев О. В., Саїнчин О. С., Сотула О. С. Теоретичні основи розслідування умисних вбивств: кримінально-правові, криміналістичні та психологічні аспекти. Психологічний портрет серійного вбивці : монографія. Ottawa : Accent Graphics Communications & Publishing, 2019. 754 с.

Надійшла до редколегії 30.01.2020

БИЛЫК Т. В. СТРУКТУРА КРИМИНАЛИСТИЧЕСКОЙ ХАРАКТЕРИСТИКИ УБИЙСТВА ЗАЛОЖНИКА ИЛИ ПОХИЩЕННОГО ЧЕЛОВЕКА

В статье освещены основные исследования научной литературы и практика органов досудебного следствия по установлению и раскрытию структуры элементов криминалистической характеристики убийств заложника или похищенного человека. Проанализированы научные мысли, которые раскрывают понятие криминалистической характеристики и ее элементы, определены конкретные элементы криминалистической характеристики убийств заложников и похищенного человека.

Ключевые слова: криминалистическая характеристика, умышленное убийство, заложник, похищенный человек.

BILYK T. V. STRUCTURE OF FORENSIC CHARACTERISTICS OF MURDERING HOSTAGES OR KIDNAPPED PERSONS

The concept and structure of forensic characteristics of crimes against human life and health have been analyzed. Based on the conducted study, the author has offered to define the forensic characteristics of a crime as the system of information about certain types of crimes with a structure consisting of a set of forensically significant elements that help the fastest investigation of the crime.

Studying this issue, we came to the conclusion that the structure of forensic characteristics of the murder of hostages or kidnapped persons is currently insufficiently studied. Accordingly, the purpose of this work is to analyze research and to build a structure of forensic characteristics of the murder of hostages or kidnapped persons. Based on the conducted research, the following elements of the forensic characteristics of the murder of hostages or kidnapped persons have been identified: 1) the method of committing the murder of hostages or kidnapped persons (preparation, commission, concealment); 2) the situation and mechanism of committing the murder of hostages or kidnapped persons (place as part of the material environment, which includes, besides the premises and areas, a set of different items); 3) the subject matter of the crime, the subject matter of criminal encroachment, or, as it is also called, the subject matter of criminal interest; 4) features of committing murders (trace picture); 5) forensic characteristics of the offender (physical, socio-demographic data, etc.); 6) forensic characteristics of the victim.

Key words: forensic characteristics, contract murder, a hostage, kidnapped person.